

Fokus • **Doprava**

ZMIZÍ Z ČESKA ZEBRY?

Policie chce chodce chránit před sebevražedným skákáním
pod auta

Obezřetně v pozici slabšího. • Zdroj: Milan Jaroš

Lucie Kavanová

30. 8. 2015 | aktualizace 29. 8. 2015 22:31

Poslechnout článek

00:00

Nejdelších 13,5 metru v Česku je momentálně mezi prodejnou textilu a lékárnou na kraji Olomouce. Právě tak široká je zdejší Hodolanská ulice, jejíž přechod zabere místním i čtvrt hodiny. Jde totiž o hlavní tah na Polsko a za den tu projede 25 tisíc aut. Ještě nedávno tady chodcům mezi nimi klestilo cestu 12 přechodů, ty ale 14. srpna najednou ze dne na den, úplně všechny zmizely. A to přesto, že Hodolanská je pro přilehlou vilkovou čtvrť hlavní tepnou života, kde leží skoro všechny obchody, hospody, a dokonce i škola. Pod vlivem nových norem byly odstraněny i stovky přechodů v Praze, Náchodě, Šumperku a dalších městech – a také tam místní najednou

stanuli uprostřed bitevního pole, kde každé přejetí silnice přivolává infarkt. Podle policie však čeští chodci nebyli nikdy ve větším bezpečí.

Civilizační skok

Tažení proti zebrám není žádnou novinkou. Vskrytu a s různou silou běží od roku 2001, kdy z nich nový zákon udělal místo, na kterém mají chodci přednost před auty. Nařízení bylo převzaté ze západní Evropy, aby se chodci mohli bezpečně pohybovat ve světě, kde stále více prostoru ukrajují vozidla. Ve zdejších podmínkách se neprosazovalo snadno. „Slabší měl najednou přednost před silnějším, pudová přirozenost byla narušena,“ vysvětluje nároky nového pravidla na lidskou psychiku filozof Miroslav Petříček z Karlovy univerzity. Čeští řidiči se „pudovosti“ zříkali ztuha a nehody na přechodech skočily ze 450 v roce 2000 na dvojnásobek o dva roky později. Mrtvých bylo skoro pětkrát víc – 30 oproti „předpřednostním“ sedmi.

Policie z toho od začátku viní především chodce. „Rozšířil se mezi nimi mýtus o jejich absolutní přednosti a začali na přechod vstupovat, i když už řidiči nemohou dobrzdit,“ vysvětluje tiskový mluvčí policie v Olomouckém kraji Josef Bednařík. Žádné statistiky, které by tuto letitou teorii dopravní policie dokládaly, ale nemá po ruce.

Dopravní psycholog Matuš Šucha z Univerzity Palackého v Olomouci to považuje za omyl: „Chodci jsou v pozici slabšího, ve vlastním zájmu tedy jednají zpravidla co nejbezpečněji. Problém byl v neochotě řidičů se změně přizpůsobit.“

Policie však trvá na svém a ve snaze chránit řidiče před neopatrností chodců zrušila po zavedení zákona na zdejších cestách stovky přechodových míst. Ty zbylé jsou už několik let postaveny před povinnost dostat složitým technickým předpisům. Všechny zdejší zebry musí mít například svoje

vlastní osvětlení a ty delší než sedm metrů musí být opatřeny semaforem či ostrůvkem. Policie zároveň postupně všechny přechody kontroluje a u těch závadných vyzývá jejich správce – obce či kraje – k nápravě.

Tato kontrola proběhla před pěti lety i v Olomouci a do seznamu 60 tamních nepředpisových zeber zařadili dopravní inspektoři i ty na Hodolanské ulici. Soupis putoval na magistrát a kraj a jak dokazuje bohatá úřední korespondence, policie od roku 2010 pravidelně žádala úřady, aby daly věc do pořádku.

Ne že by město nedělalo nic – za posledních pět let zrekonstruovalo podle norem či zcela nově vystavělo deset přechodů ze seznamu, ale na Hodolany se v těch investicích nedostalo. „Viděli jsme jiné priority, počítali jsme, že to tam opravíme časem,“ sděluje bývalý primátor Olomouce Martin Major. Vloni ale policii došla trpělivost a prostřednictvím krajských úředníků vyzvala majitele silnice, Ředitelství silnic a dálnic ČR, aby přechody zrušil. ŘSD tedy 14. srpna do Hodolan poslalo těžkou techniku a všech 12 místních přechodů přestříkalo asfaltem. „To nikdo z nás nečekal,“ připouští Major. „Člověk by si přece řekl, že nějaký přechod je vždycky lepší než žádný.“

Olomoučtí policisté jsou však se svým zásahem spokojeni. „Ujišťuji vás, že stávající situace na Hodolanské je bezpečnější, než jaká tam bývala,“ tvrdí ve své kanceláři vyzdobené sbírkou kšiltovek a modely policejních aut už citovaný mluvčí Bednařík. Žádný z přechodů prý nebyl opatřen semaforem ani svým vlastním osvětlením, část přechodů vedla bez přerušení přes 13,5 metru širokou silnici. „Bila se tam tedy dvě pravidla,“ říká Bednařík. „Řidič musí umožnit chodcům bezpečné přejití, ale zároveň tam je tramvajový pás, takže chodec musí dá přednost tramvaji. Jakmile chodec vstoupí do silnice a zastaví se, aby pustil

tramvaj, musí stát i řidič. Vytvoří se tak kolona a není zajištěna plynulost provozu, za kterou my jako policie zodpovídáme.“

Jak je ale na Hodolanské dodnes vidět podle začerněných stop, šest přechodů bylo kratičkových a pouze spojovalo chodníky s ostrůvky na tramvajových zastávkách. Navíc stála před každým zdaleka viditelná značka a osvětlovalo je pouliční osvětlení. I tyto zebry však musely pryč – neměly totiž semafor. „Když chodci vidí přijíždět tramvaj, tak se podle našich zkušeností bezhlavě vrhají na dělicí ostrůvky a ohrožují tím sebe i řidiče,“ vysvětluje mluvčí Bednařík. Kolik takových případů v Olomouci v poslední době nastalo, ale netuší – ani tyto statistiky prý olomoucká policie neeviduje: „To by bylo příliš složité, dávat je tak podrobně dohromady od tolika různých subjektů – městské policie, dopravní a z dalších oddělení,“ říká.

Podle Bednaříka je likvidace nedokonalých zeber tím nejlepším a nejbezpečnějším řešením. „Nutí to chodce být obezřetnější,“ vysvětluje mluvčí. Nestačilo ale, že řidiče upozorňuje na přechody značka stejně jako třeba na přikázanou rychlost? A proč musí být obezřetní chodci, a ne řidiči? „Protože jsou víc ohrožení,“ říká Bednařík. „A navíc – pravidla se musí respektovat. Když řidič zraní někoho na přechodu, který nesplňuje normu, může správce komunikace žalovat. A v takovém případě se bude řešit i to, zda jsme my jako policie v zájmu dodržení té normy konali.“

Půlka řidičů nebrzdí

Nejen v Olomouci zmizely přechody v posledních letech bez náhrady, stejný trend hlásí řada měst. Všude je za tím hlavně snaha vyřešit četné nehody na zebrách, které se od zavedení přednosti chodců stále drží ve výrazně vyšších číslech než před změnou. Jak potvrdila loňská studie olomoucké univerzity, zdejší řidiči si na nové pravidlo ani za 14 let jeho

trvání nezvykli. Výzkumníci pozorovali během jednoho roku situaci na čtyřech olomouckých přechodech a ze 1600 situací, kdy se na zebře potkal chodec s řidičem, zjistili mimo jiné, že polovina řidičů přednost chodců nerespektuje.

Policista Bednařík si to vysvětluje tím, že jsou u nás za dopravní přestupky nízké pokuty. Zatímco v Česku řidič nedáním přednosti na přechodu riskuje tři body a maximálně pětitisícovou pokutu, například v Rakousku ho může totéž vyjít až na 2200 eur a může přijít na tři měsíce o řidičák. Jen možnost vysokých pokut ale podle psychologa Matúše Šuchy, který zmiňovanou studii vedl, nestačí. „Policie musí častěji přechody hlídat a řidiče, kteří nedají přednost, opravdu postihovat,“ doporučuje. Policie tvrdí, že kontroly na přechodech dělá, ale jak často k nim například olomoučtí dopraváci letos přistoupili, zůstává opět záhadou – ani toto neeviduje. Jistou naději skýtají čerstvé plány ministerstva dopravy. To tváří v tvář číslům o rostoucí bezohlednosti na českých silnicích slíbilo razantní zvýšení všech přestupkových pokut.

Jisté výsledky slaví veřejný tlak i v samotné Olomouci.

Minulý týden se kvůli Hodolanské sešli – vůbec poprvé v této věci – hejtman, primátor a zástupci policie a nechali na silnici namalovat jeden provizorní přechod, který prý budou nepřetržitě hlídat policisté. Do konce roku tu mají vyrůst tři permanentní zebry v dokonalém souladu s normami.